

1873

2/12 65: Redegørelse af statsministeren.

1874

[Statsministeren.]

stor glæde hilst vedtagelsen i forrige uge i FN's første komité af en resolution om indkaldelse af en verdensnedrustningskonference til afholdelse ikke senere end i 1967.

Formanden: Ligeledes uden for dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede finansminister, for at han kan fremsætte de i dag anmeldte lovforslag.

Finansministeren (Henry Grünbaum): Jeg skal hermed for det høje ting tillade mig at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om tobaksafgifter,

forslag til lov om ændringer i lov om afgift af spiritus, vin og øl og i lov om forskellige forbrugsafgifter,

forslag til lov om forhøjelse af tillægafgiften af benzin,

forslag til lov om ændringer i lov om vægtafgift af motorkøretøjer og

forslag til lov om forhøjelse af indkomstskatten af aktieselskaber m. v.

De foreslåede afgiftsforhøjelser vil i finansåret 1966-67 skønmæssigt indbringe ca. 600 mill. kr., heraf 92 mill. kr. på benzinen, 240 mill. kr. på tobakken og 270 mill. kr. på drikkevarerne.

Hvor meget de vil indbringe i indeværende finansår, er det vanskeligere at skønne over. Tager man udgangspunkt i de 600 mill. kr., kunne man jo fristes til at mene, at de i 1965-66 ville indbringe godt 150 mill. kr. Dette er imidlertid ikke tilfældet først og fremmest på grund af kreditfristerne for erhvervslivets indbetalinger af afgifterne til statskassen; men der skulle formentlig kunne regnes med en merindtægt i indeværende finansår på omkring 70 mill. kr.

Om forslagene vedrørende tobaksvarer og drikkevarer skal jeg i øvrigt sige, at de tilsigter en sådan forhøjelse af afgifterne på cigaretter, røgtobak, skrå, snus, cigarer, cerutter og cigarillos samt endvidere på øl, vin, spiritus og mineralvand, at det svarer til en forhøjelse af varenes detailpriser, som

de er i dag, med ca. 10 pct. På grund af de mange variationer i afgiftssystemerne — med forskellige kriterier for afgiftens beregning fra vare til vare — er det imidlertid kun ud fra en gennemsnitsbetragtning, at afgiftsforhøjelserne svarer til en 10 pct.s forhøjelse af detailpriserne. Det gælder for så store varegrupper som cigaretter, øl og akvavit, medens der for andre varegrupper er tale om en vis spredning af prisforhøjelserne omkring et gennemsnit på 10 pct.

Når regeringen har valgt at foreslå afgiftsforhøjelser af en størrelse, som vil give sig udslag i prisstigninger på de berørte varer på ca. 10 pct., hænger det sammen med, at virkningen hermed bliver den samme for disse vareområder, som hvis lovforslaget om merværdiafgiften var trådt i kraft. En 10 pct.s forhøjelse af benzinen ville dog have betinget en afgiftsforhøjelse med 11 øre pr. liter. Men da benzinafgiften — i modsætning til, hvad tilfældet er med de andre afgifter — rammer både det private forbrug og det erhvervs-mæssige forbrug, og da man jo ikke ved benzinbeskatningens udformning kan skelne mellem disse arter af forbrug, er man blevet stående ved en afgiftsforhøjelse på 6 øre.

Lovforslaget om ændringer i vægtafgiftsloven tager ikke sigte på en forhøjelse af den egentlige vægtafgift. Som bekendt betaler motorkøretøjer, der ikke anvender benzin som drivkraft, en særlig udligningsafgift efter samme regler som dem, der gælder for vægtafgiften. For at opretholde det afgiftsmæssige forhold imellem køretøjer, som anvender beskattet benzin som drivkraft, og tilsvarende ikke-benzindrevne køretøjer, foreslås det at forhøje udligningsafgiften for sådanne køretøjer, som særlig anvendes i konkurrence med de benzindrevne køretøjer. Det drejer sig om almindelige personmotorkøretøjer, hyrevogne samt køretøjer, der er berigtiget med halv omsætningsafgift, det vil sige kombinerede person- og varevogne, medens der ikke er foreslået nogen forhøjelse for busser samt for vare- og lastvogne.

[Finansministeren.]

Forslaget til lov om forhøjelse af indkomstkatten af aktieselskaber m. v. går ud på at forhøje selskabsskatten for skatteåret 1966-67 med 20 pct. Der er således tale om at videreføre det 20 pct.s tillæg, der gælder for indeværende skatteår. Af praktiske grunde foreslås forhøjelsen for skatteåret 1966-67 opkrævet sammen med den ordinære selskabsskat. En gennemførelse af forslaget vil betyde en indtægt for statskassen på omkring 140 mill. kr. Hertil kommer ca. 25 mill. kr., der tilfalder kommunerne.

Man vil sikkert tro mig, når jeg siger, at det er uden glæde, jeg i dag fremsætter disse lovforslag. Men jeg gør det i overbevisningen om, at vi her står over for en nødvendighed, hvis det skal lykkes også i det nye år, vi snart går ind i, at fortsætte den økonomiske fremgang og bevare det store gode den fulde beskæftigelse.

Det finanslovforslag, der af regeringen er fremsat for det høje ting, viser jo klart, at øgede indtægter må skaffes, hvis vi i næste finansår, der begynder 1. april, skal blive i stand til at føre en passende finanspolitik. De fleste er vel nu enige om, at den finanspolitik, der har været ført i indeværende finansår, ikke har været tilstrækkelig. Jeg skal ikke gentage, hvad jeg sagde herom ved fremsættelsen af finanslovforslaget, men blot endnu en gang understrege det efter regeringens opfattelse uheldige i, at der i en situation med samfundsekonomisk overtryk er udgået en ekspansiv virkning fra statsfinanserne i første halvdel af året. Som følge heraf er kreditstramningen blevet hårdere end ellers nødvendigt, og det spørgsmål, vi nu står over for, er da, om det ikke skulle være muligt at gennemføre en vis lempelse af kreditstramningen til gavn for beskæftigelsen. Selv om beskæftigelsen stadig er betydelig bedre end i årene før 1964, er der dog tegn på en vis stigning i ledigheden, og der er risiko for en væsentlig nedgang i byggeriet.

Som det er fremgået også af den udtalelse, som Nationalbankens direktion har afgivet, må der, hvis der skal skabes passende rammer for boligbyggeri, landbrugsbyggeri og anden investering til igangsættelse til foråret og sommeren, allerede nu tages skridt til at lempe noget på kreditstramningen. Men der er samtidig af bankens direktion

peget på den nære sammenhæng mellem finans- og pengepolitikken. Fra i sommer har finanspolitikken virket mere stramt, og en forudsætning for en gradvis lempelse af pengepolitikken må — som det siges i udtalelsen — være, at den stramme finanspolitik fastholdes. Dette betyder efter regeringens opfattelse for det første, at der for næste finansår må skaffes ca. 700 mill. kr. yderligere, såfremt denne forudsætning skal opfyldes — og der i øvrigt er enighed om statsbudgettets udgiftsside — og for det andet, at de finansielle foranstaltninger allerede sættes i kraft i indeværende finansår, således at der straks sikres det fornødne grundlag for en vis lempelse af kreditstramningen. Det er da også gentagne gange fra erhvervslivet og fra banker og kreditinstitutioner blevet understreget, at forudsætningen for en sådan lempelse må være, at der gennemføres en dertil svarende finanspolitik. Også fra fagbevægelsen er der i den seneste tid kommet udtalelser gående ud på, at kreditstramningen må lempes eller afløses af finanspolitiske midler. Heri er regeringen altså enig, og derfor fremsætter vi i dag vore lovforslag for det høje ting.

For regeringen er det afgørende, at grundlaget for den økonomiske balance sikres i tide og således, at samvirket mellem finans- og pengepolitikken kommer til at fungere på rette måde. Det er ved samarbejdet mellem staten og Nationalbanken og mellem Nationalbanken og penge- og kreditinstitutionerne lykkedes at stoppe faldet i obligationskurserne og sikre en begyndende bedring på en række andre områder. Denne bedring må ikke sættes over styr. Derfor må en lempelse af kreditstramningen også straks fra starten følges op af den rette finanspolitik — ikke fordi regeringen har noget som helst ønske om at plage befolkningen med højere skatter, men simpelt hen fordi vi her står over for en økonomisk nødvendighed.

Det er sagt, at vi trænger til en skattepause, og måske lyder det lidt paradoksalt, når jeg nu siger, at regeringen deler denne opfattelse. Men først må der jo være orden i statens og samfundets økonomi. Vil man udgifterne, må man også ville indtægterne. Udgifterne må dækkes ind, og det må være både regeringens og folketingets fælles pligt og ansvar at sikre den økonomiske balance

[Finansministeren.]

under fuld beskæftigelse og fortsat fremgang i produktion og levestandard. Denne opgave er ikke let; men den er ikke uløselig, når den rette vilje er til stede.

Ja, vi trænger til en skattepause. Regeringen har nøje gennemgået alle statsudgifterne for det kommende finansår. En meget stram linje er blevet lagt — nogle vil sikkert mene for stram en linje — men dette har været og er nødvendigt, hvis ikke skatterne skulle stige endnu mere. Og dette budget vil blive holdt. Der vil ikke blive tilladt yderligere stigninger, som ikke kan holdes inden for budgettet, eller foreslået yderligere skatter for tiden indtil det finansår, der begynder den 1. april 1967.

Hvis denne pause så bruges til en virkelig tilbundsgående drøftelse og vedtagelse af en skattereform, da tror jeg også, vi kan sige, at de penge, som regeringen nu stiller forslag om, er givet godt ud.

Med disse ord skal jeg anbefale de fremsatte lovforslag til hurtig og velvillig behandling af det høje ting.

Formanden: Ligeledes uden for dagsordenen giver jeg dernæst ordet til den højtærede socialminister, for at han kan give tinget den i går anmeldte redegørelse.

Socialministeren (Bundvad): Jeg skal herved tillade mig, bl. a. efter ønske fra finansudvalget, at redegøre for baggrunden for socialministeriets budget, således som det fremtræder i det foreliggende forslag til finanslov for finansåret 1966-67, hvortil jeg henviser vedrørende enkeltheder.

De for socialministeriets område budgetterede udgifter udgør langt den største enkeltpost på finanslovforslaget, nemlig godt 4,5 milliarder kr. eller — efter fradrag af indtægter — ca. 3,7 milliarder kr.

Jeg ved, at man skal være varsom med at lægge alt for megen betydning i et enkelt tal, men jeg tror nok, jeg tør sige, at den store post, der er opført under § 15 A. indicerer, at de sociale formål ikke er blevet glemt under de senere års velstandsstigning.

Jeg skal i det følgende nærmere redegøre for, hvad disse store beløb agtes anvendt til, og jeg vil først omtale udgifterne for pensionsområdet, d. v. s. til folkepension, invalidepension og enkepension.

Udgifterne til disse formål udgør en meget stor andel af socialministeriets samlede budget, nemlig i alt 3,3 milliarder kr. eller ca. 72 pct. I alt vil kommunerne og staten bruge ca. 3,9 milliarder kr. til pensionsordningerne, og det kan måske være af interesse, at jeg oplyser, at de tilsvarende tal f. eks. for 10 år siden var ca. 1 milliard kr. Denne kraftige stigning er først og fremmest sket på folkepensionsområdet, der lovgivningsmæssigt er blevet kraftigt udbygget, f. eks. ved overgangen fra aldersrente til folkepension, ved ophævelse af zonegrænserne og ved den begyndende indførelse af fuld folkepension til alle uanset anden indtægt og samtidig hermed pensions-tillægget. Også reguleringerne har spillet en væsentlig rolle, og herved må man ikke alene tænke på pristalsvirkningen, men også på ændringerne efter lønbevægelserne specielt i de senere år.

Løvændringerne og det stigende befolkningstal har på de sidste 10 år øget antallet af folkepensionister fra 300.000 til 400.000; hertil kommer 100.000, som modtager mindstebeløbet. Det beløb, der i alt vil blive udbetalt til folkepensionisterne, er i 1966-67 anslået til ca. 2,8 milliarder kr. I de kommende år må der forventes væsentlig stigning i udgiften. En udgiftsstigning vil indtræde, allerede fordi antallet af personer i de ældre aldersklasser vokser med 2-3 pct. om året, og fordi pensionerne reguleres efter pristallet, som forventes justeret i overensstemmelse med de lønforbedringer, der opnås på arbejdsmarkedet. Ikke mindst vil dog den gradvise indførelse af fuld folkepension og af pensionstillægget til de dårligst stillede pensionister medføre store udgifter i de kommende år.

Også til invalidepensionen må der forventes en stærk stigning i udgiften. På samme måde som for folkepensionen spiller her det voksende antal pensionister, pristalsregulering, lønreguleringen m. v. ind. En stigning må dog navnlig ventes som følge af den i år af folketinget vedtagne nye invalidepensionslov. Denne vil i 1967-68 yderligere øge statens udgifter med godt 100 mill. kr., således at totaludgiften til invalidepension runder milliarder.

Den nye pensionsordning betyder en forhøjelse af pensionsniveauet, navnlig for de sværest invaliderede. Jeg kan i denne for-